

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
* * *

Τιμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα,

Συμπορευόμενοι μέ τήν Παναγίαν Παρθένον, τήν ἐρχομένην «ἀποτεκεῖν ἀπορητήως» τόν προαιώνιον Λόγον, καί ἀτενίζοντες τήν ἐτοιμαζομένην νά ὑποδεχθῆ τό Θεῖον Βρέφος Βηθλεέμ, ἰδοῦ ἐφθάσαμεν καί πάλιν τά Χριστούγεννα, ἔμπλεοι αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης πρός τόν Θεόν τῆς ἀγάπης. Ἡ πορεία πρός τήν μεγάλην ἑορτήν τῆς κατά σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου ἦτο ἐφέτος διαφορετική ὡς πρός τάς ἐξωτερι-κάς συνθήκας, λόγω τῆς σοβούσης πανδημίας. Καί ἡ ἐκκλησιαστική ζωή, ἡ συμμετοχή τῶν πιστῶν εἰς τάς ἱεράς ἀκολουθίας, ἡ ποιμαντική μέριμνα καί ἡ καλή μαρτυρία ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπέστησαν τάς συνεπείας τῶν ὑγειονομικῶν περιορισμῶν. Πάντα ταῦτα ὁμως δέν ἀφοροῦν εἰς τήν ἐσωτάτην σχέσιν τοῦ χριστωνύμου λαοῦ μέ τόν Χριστόν, εἰς τήν πίστιν εἰς τήν πρόνοιαν Αὐτοῦ καί τήν ἀφοσίωσιν εἰς τό «ἐν, οὐ ἔστι χρεία»¹.

Εἰς τάς ἐκκοσμικευμένας κοινωνίας, τά Χριστούγεννα ἔχουν ἀποχρωματισθῆ, κατέστησαν ἡ ἑορτή τῆς ἐπιδεικτικῆς καταναλώσεως καί τῆς κοσμικότητος, χωρίς ὑποψίαν ὅτι κατά τήν ἀγίαν ταύτην ἡμέραν τιμῶμεν τό «αἰεὶ μυστήριον»² τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Ὁ χριστιανοπρεπῆς ἑορτασμός τῶν Χριστουγέννων ἀποτελεῖ σήμερον πρᾶξιν ἀντιστάσεως εἰς τήν ἐκκοσμικευσιν τῆς ζωῆς καί εἰς τήν ἐξασθένησιν ἢ καί νέκρωσιν τῆς αἰσθήσεως διά τό μυστήριον.

Ἐν τῇ σαρκώσει τοῦ Λόγου ἀποκαλύπτεται τό περιεχόμενον, ἡ κατεύθυνσις καί ὁ σκοπός τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Ὁ παντέλειος Θεός ὑπάρχει ὡς τέλειος ἄνθρωπος, διά νά δυνηθῶμεν νά ὑπάρξωμεν «μέ τόν τρόπον τοῦ Θεοῦ». «Ὁ Θεός γάρ ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»³. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι, κατά τήν βαθυστόχαστον ἔκφρασιν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «θεός κεκελευσμένος»⁴, «ζῶον θεούμενον»⁵. Αὐτή εἶναι ἡ ὑψίστη τιμή πρός τόν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία ἀποδίδει εἰς τήν ὑπαρξίν του ἀνυπέρβλητον ἀξίαν. Ἐν Χριστῷ, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καλοῦνται εἰς τήν σωτηρίαν. Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, «οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίος

¹ Πρβλ. Λουκ. ι', 42.

² Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά καί Οἰκονομικά περί ἀρετῆς καί κακίας*, ἑκατοντάς πρώτη, IB', PG 90, 1184.

³ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, *Περί ἐνανθρωπήσεως*, 54.

⁴ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Εἰς τόν Μέγαν Βασίλειον Ἐπιτάφιος*, PG 36, 560.

⁵ Τοῦ αὐτοῦ, *Λόγος ΜΕ'*, *Εἰς τό Ἅγιον Πάσχα*, PG 36, 632.

οὐδέ Ἕλληνα, οὐκ ἔστι δούλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», θεολογεῖ θεοπνεύστως ὁ Απόστολος Παῦλος⁶. Πρόκειται περὶ μιᾶς καθοριστικῆς ἀνατροπῆς εἰς τὸν χῶρον τῆς ἀνθρωπολογίας, εἰς τὴν ἱεράρχησιν τῶν ἀξιών, εἰς τὴν θεώρησιν τοῦ ἡθους. Ἐκτοτε, ὅστις θίγει τὸν ἄνθρωπον, στρέφεται κατὰ τοῦ Θεοῦ. «Οὐδέν γάρ ὅσον ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καὶ φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός»⁷.

Χριστούγεννα εἶναι ὅλη ἡ θεανθρωπίνη ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Χριστός διηνεκῶς βιοῦται ὡς ὁ Ἦν, ὁ Ὄν καὶ ὁ Ἐρχόμενος. Ὁ «ἐν ἀγκάλαις τῆς Μητρός» εἶναι ὁ «ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς», τὸ παιδίον Ἰησοῦς εἶναι ὁ σταυρωθεὶς, ἀναστάς καὶ ἐν δόξῃ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὁ δίκαιος κριτὴς καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Αὐτὸ τὸ ἀνέκφαντον μυστήριον δοξάζομεν ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, αὐτὸ διακονοῦμεν, διακονηθέντες καὶ διακονούμενοι συγχρόνως ὑπ' αὐτοῦ. Αὐτὸ διετύπωσε θεοπνεύστως, «ἐπομένη τοῖς Ἁγίοις Πατράσιν», ἡ ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆ Σύνοδος. Τὸ «δόγμα τῆς Χαλκηδόνος», τὸν ὑπὲρ λόγον καὶ ἔννοιαν τρόπον τῆς προσλήψεως τῆς σαρκὸς τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, «ψάλλει» διὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκφραστικῆς, τῆς ὀργανώσεως τοῦ ἱεροῦ χώρου, τοῦ ἐντυπωσιακοῦ τρούλλου, ὁ ὁποῖος ἀπεικονίζει τὴν τὰ πάντα συνέχουσαν θείαν φιλανθρωπίαν καὶ συνάπτει τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια, διὰ τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ διακόσμου, διὰ τῆς μοναδικῆς θεολογικῆς γλώσσης τῆς ἐκπάγλου φωτοχυσίας, ὁ πανίερος ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐν τῇ Πόλει τῶν Πόλεων, τὸ καύχημα τῆς Ὁρθο-δοξίας καὶ τὸ κλεῖσμα τῆς οἰκουμένης.

Ἐν μέσῳ περιστάσεων καὶ θλίψεων πολλῶν, ἤχηε σήμερον ἡ λιγυρὰ φωνὴ τοῦ «ἀγγέλου Κυρίου», τοῦ «εὐαγγελιζομένου χαρὰν μεγάλην... παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος»⁸. Ἐορτάζομεν τὰ Χριστούγεννα, προσευχόμενοι διὰ τοὺς ἐν κινδύνοις καὶ ἀσθενείαις ἀδελφούς ἡμῶν. Θαυμάζομεν τὴν αὐτοθυσίαν τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νοσηλευτῶν καὶ πάντων τῶν συμβαλλόντων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πανδημίας. Χαίρομεν διαπιστοῦντες, ὅτι ὁ ἀσθενῶν προσεγγίζεται ὑπ' αὐτῶν ὡς ἱερόν πρόσωπον καὶ δὲν μετατρέπεται εἰς ἀριθμὸν, περιστατικόν, ἀντικείμενον, ἀπρόσωπον βιολογικὴν μονάδα. Ὡς ἐλέχθη προσφυέστατα, ἡ «λευκὴ μπλούζα» τῶν ἰατρῶν εἶναι «ἓνα ἄσπρο ράσο», ἐκφράζει τὴν παραίτησιν ἀπὸ τοῦ «ἐμόν» χάριν τοῦ ἀδελφοῦ, τὸ «ζητεῖν τὰ τοῦ ἐτέρου»⁹, τὴν ὀλικὴν ἀφιέρωσιν εἰς τὸν πάσχοντα. Εἰς αὐτὸ τὸ «ἄσπρο ράσο» καὶ εἰς τὸ ράσον τοῦ κληρικοῦ, σύμβολον ἀμφοτέρωθεν θυσίας καὶ διακονικοῦ πνεύματος, ἡ ἔμπνευσις καὶ ἡ κινητήριος δύναμις εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι πάντοτε δῶρον τῆς θείας χάριτος, ποτέ ἀποκλειστικῶς ἰδικόν μας κατόρθωμα.

Ἡ ἐπικίνδυνος πανδημία ἐκλόνησε πολλὰ αὐτονόητα, ἀπεκάλυψε τὰ ὅρια τοῦ τιτανισμοῦ τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ» καὶ ἀνέδειξε τὴν δύναμιν τῆς ἀλληλεγγύης. Ὁμοῦ μέ τὴν ἀδιαμφισβήτητον ἀλήθειαν, ὅτι ὁ κόσμος μας ἀποτελεῖ ἐνότητα, ὅτι τὰ προβλήματα μας εἶναι κοινά, καὶ ἡ λύσις τῶν ἀπαιτεῖ συμπραξίν καὶ συμπόρευσιν, ἀνεδείχθη ἐξόχως ἡ ἀξία τῆς προσωπικῆς συμβολῆς, τῆς ἀγάπης τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει τὸ ἀνθρώπινον μέτρον. Ἡ Ἐκκλησία συμπαρίσταται ἐνεργῶς, ἔργῳ καὶ λόγῳ, πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους ἀδελφούς καὶ προσεύχεται διὰ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῶν, τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ὑπευθύνων διὰ τὴν περίθαλψιν, διακηρύττουσα συγχρόνως, ὅτι ἡ

⁶ Γαλ. γ', 28.

⁷ Νικολάου Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, ΣΤ', PG 150, 649.

⁸ Λουκ. β', 9-11.

⁹ Α' Κορ. ι', 24.

θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς, ὡς προσωρινή νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου, παραπέμπει εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ὑπέρβασιν καὶ τελικὴν κατάργησιν αὐτοῦ.

Δυστυχῶς, ἡ ὑγειονομικὴ κρίσις δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δράσεων, αἱ ὁποῖαι εἶχον προβλεφθῆ διὰ τὸ 2020, «ἔτος ποιμαντικοῦ ἀνακαινισμοῦ καὶ ὀφειλετικῆς μερίμνης διὰ τὴν νεολαίαν». Ἐλπίζομεν, ὅτι κατὰ τὸ ἐπερχόμενον ἔτος θὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις τῶν προγραμματισθεισῶν ἐκδηλώσεων διὰ τὴν νέαν γενεάν. Γνωρίζομεν ἐκ πείρας ὅτι, ἐφ' ὅσον οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι προσεγγισθοῦν μὲ κατανόησιν καὶ ἀγάπην, ἀποκαλύπτουν τὰς δημιουργικὰς τῶν δυνάμεις καὶ συμμετέχουν μὲ ἐνθουσιασμόν εἰς τὰ δρώμενα. Τελικῶς, ἡ νεότης εἶναι μία ἰδιαίτερος «θρησκευτικὴ» περίοδος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μὲ ὄνειρα, ὁράματα καὶ βαθείας ὑπαρξιακὰς ἀναζητήσεις, μὲ ζῶσαν τὴν ἐλπίδα ἐνός νέου κόσμου ἀδελφοσύνης. Αὐτὴν τὴν «καινὴν κτίσιν»¹⁰, τοὺς «καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν ... ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ»¹¹, εὐαγγελίζεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, αὐτὴν εἰκονίζει ἐν τῇ πορείᾳ πρὸς τὰ Ἔσχατα.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ εὐλογημένα τέκνα,

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ ἄνθρωπος ἀνακαινοῦται ὅλος, δὲν «βοηθεῖται» ἀπλῶς, ἀλλὰ «ἀληθεύει», βιώνει τὸν ἔνθεον προορισμόν του. Ὡς διεκήρυξεν ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν «ἕκαστος ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μοναδικὴν ὄντοτητα, προωρισμένην εἰς προσωπικὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ»¹². Ἐχομεν τὴν θεόδοτον βεβαιότητα, ὅτι ὁ παρῶν βίος δὲν εἶναι ὀλόκληρος ἡ ζωὴ μας, ὅτι τὸ κακόν καὶ αἱ ἀρνητικότητες δὲν ἔχουν τὸν τελευταῖον λόγον εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν δὲν εἶναι ἕνας «ἀπὸ μηχανῆς Θεός», ὁ ὁποῖος παρεμβαίνει καὶ ἐξαφανίζει τὰ δεινὰ, ἐνῶ ταυτοχρόνως καταλύει τὴν ἐλευθερίαν μας, ὡσάν αὕτη νὰ ἦτο «καταδίκη», ἐκ τῆς ὁποίας χρῆζομεν ἀπαλλαγῆς. Δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἰσχύει τὸ ἀπαράμιλλον Πατερικόν: «Βουλομένων γάρ, οὐ τυραννομένων τὸ τῆς σωτηρίας μυστήριον»¹³. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας δοκιμάζεται διὰ τοῦ Σταυροῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν Ἀνάστασιν.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, συνεορτάζοντες μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν θεαρέστῳ φρονήματι τὰ Χριστούγεννα καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτὰς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου, εὐχόμεθα ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Κέντρου τοῦ Φαναρίου, ὅπως ὁ συγκαταβάς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων Σωτὴρ χαρίζηται ὑμῖν ὑγιάν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, προκοπὴν ἐν παντί ἔργῳ ἀγαθῷ, καὶ πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν, ἐν τῷ ἀνατέλλοντι νέῳ ἔτει καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ὑμῶν. Γένοιτο!

Χριστούγεννα ,βκ'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθῆτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστου-γέννων, μετὰ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

¹⁰ Β' Κορ. ε', 17.

¹¹ Β' Πέτρο. γ', 13.

¹² Ἐγκύκλιος, § 12.

¹³ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν*, PG 90, 880.